

Informatieblad

Priesterbroederschap St. Pius X

nr. 63 april/mei/juni1990

⇒ *De
oecumene
p.2*

⇒ *De
perestroika
p. 10*

verschijnt
tweemaandelijks
- Brussel X -

Laten wij, diep gebogen, prijzen het grote Sacrament.

Wie wind zaait, zal storm oogsten

door Joseph Wilhelm

Deel I

Wie wind zaait ...

De schade, die de oecumene in de Kerk heeft aangericht, is al vaker aangetoond. De tegenwoordige oecumene heeft echter een lange voorgeschiedenis, als het ware een "incubatietijd". Het hier afgedrukte eerste deel van onze bijdrage maakt in duidelijke en verstaanbare taal de filosofisch-theologische voorwaarden zichtbaar. Een tweede deel zal zich dan bezig houden met de verwoestende consequenties.

Het begrip oecumene is van recente datum en wordt in de documenten van het Tweede Vaticaans Concilie gevonden. Maar al lang voordien bestond er een oecumenische beweging. Deze ontstond in de 19e eeuw en breidde zich in de 20e eeuw snel uit. Het was haar oorspronkelijke doel de gescheiden christelijke godsdienstige gemeenschappen te verenigen. De oecumenische beweging ontstond vooral in het buitenkatholieke gebied. In 1948 legde ze haar statuten vast en sloot zich aan aan de Wereldraad van Kerken.

De katholieke Kerk wees voor het Concilie deze oecumenische beweging af en sloot zich ook niet bij de Wereldraad van Kerken aan. Niet zozeer omdat haar aan de eenheid van de christenen niets gelegen lag, maar omdat de oecumenische beweging deze eenheid wilde met uitschakeling van de dogma's en het waarheidsvraagstuk. De katholieke Kerk zag zichzelf als een stichting van Jezus Christus, aan wie God de geopenbaarde waarheid tot trouw beheer had toevertrouwd. Zij kon van het waarheidsvraagstuk geen afstand doen. Derhalve was voor haar de eenheid der christenen

slechts denkbaar wanneer de afgescheiden godsdienstgemeenschappen tot de katholieke Kerk en haar leer zouden terugkeren.

Met het Tweede Vaticaans Concilie trad desbetreffend een radicale ommekeer in. Met de op het Concilie verkondigde oecumene zocht het officiële Rome aansluiting bij de reeds bestaande oecumenische beweging. Rome trad weliswaar niet als volwaardig lid tot de Wereldraad van Kerken toe, maar werd lid van een zgn. consultatiecommissie, die door de Wereldraad van Kerken werd opgericht.

In tegenstelling tot vroeger wil de conciliaire Kerk de terugkeer van de afgescheiden christelijke godsdienstgemeenschappen tot de katholieke Kerk nu niet meer. Zij ziet de opdracht van de oecumene nu liever in de dialoog met andersdenkenden. In deze dialoog wisselen de leden van de verschillende godsdienstige gemeenschappen hun meningen uit en zoeken dan samen naar de waarheid.

Het kon niet uitblijven dat deze 'zoekenden naar de waarheid' het werken van de geest ook in het heidendom ontdekten. Dus werd het religieuze streven naar eenheid ook tot het heidendom uitgebreid. Datgene, wat in Vaticanum II en in het vervolg aan oecumenisch streven aan het licht is getreden, kan met recht als een revolutie worden beschouwd. Revoluties ontstaan echter niet van de ene dag op de andere, maar hebben een lange voorgeschiedenis. Derhalve is het noodzakelijk een blik op het verleden te werpen. Bij het zoeken naar de oorzaken van de oecumene stoten wij op geestelijke stromingen, die uit anti-christelijke geest zijn ontstaan en niet geschikt zijn als bouwstenen voor de Kerk van Jezus Christus.

Van de Verlichting tot het indifferentisme

Uitgangspunt van het moderne denken is de Verlichting* en het liberalisme*. De basisgedachte van de Verlichting was, dat de rede [Vernunft] het eigenlijke wezen van de mens zou uitmaken. Zij zou de maatstaf zijn van de waarde van alle menselijk handelen en alle menselijke levensverhoudingen. Het gevolg was een hoge waardering van de wetenschap. Het geloof in de aangeboren goedheid van de mens overheerste, de erfzonde werd ontkend. Het vertrouwen op het inzicht en de onderrichting van de mens zou tot een vrije en menswaardige vormgeving van het culturele leven moeten leiden.

Het basisprincipe van het liberalisme was de onbeperkte vrijheid van het individu. Zij was het hoogste goed waaraan alles zich moest onderwerpen. Deze grenzeloze vrijheid bestaat ook tegenover God, de godsdienst en de Kerk. Paus Leo XIII zei hierover in zijn encycleek *Immortale Dei*: "Aan de soevereiniteit van God wordt stilzwijgend voorbijgegaan, juist alsof God helemaal niet bestond of zich op generlei wijze om de mensenmaatschappij zou bekommeren, of alsof de mensen, hetzij privé of in de maatschappij, God niets verschuldigd zouden zijn".

Onvermijdelijk keerden zich de door Verlichting en liberalisme gevormde mensen van het christendom af. In de plaats van de christelijk geformuleerde filosofie en theologie stelden zij nieuwe ideeën, die uit de Verlichting en het liberalisme waren geboren. Enige daarvan moeten in het kort worden vermeld, omdat zij het ontstaan van de oecumene begunstigen.

Hier zou bijvoorbeeld het subjectivisme* genoemd kunnen worden. Naar haar leer is niet God maar de mens, het subject, het middelpunt van alle dingen. Zij vertegenwoordigt de mening, dat de dingen niet datgene zijn wat men ze veronderstelt te zijn, maar datgene wat ik, het subject, over deze dingen denk. Zo ongeveer volgens de opvatting van een zeker verkeerd begrepen Kant, dat de dingen buiten ons helemaal niet bestaan; wat wij ons als wereld voorstellen zou slechts een beeld zijn van onze eigen, persoonlijke indrukken en ervaringen. Waar is slechts wat ik, als subject, als waar beschouw en wat ik daarover denk. De waarheid is dus niet onveranderlijk, want iedereen ziet de dingen anders en ervaart de waarheid anders. Niemand kan dus zeggen dat hij alleen de waarheid bezit. Dit subjectivistische denken is ook in de nieuwe katholieke theologie binnengedrongen. Het speelt tegenwoordig een toonaangevende rol. Zo komt het, dat de theologen verkondigen dat niemand, ook de Kerk niet, de waarheid bezit.

Van hier uit is het slechts een kleine stap naar het indifferentisme*. Omdat geen enkele Kerk de waarheid zou bezitten, zouden alle godsdiensten gelijkwaardig en gelijkgerechtigd zijn. Zij zouden allemaal openbaringen van de ene God zijn en zouden als heilswegen tot God moeten worden beschouwd. Dientengevolge zou het om het even zijn tot welke godsdienst de mens behoort. De voorconclinaire Kerk heeft het indifferentisme altijd verworpen. Zo keerde bijvoorbeeld paus Pius IX zich vastbesloten tegen het indifferentisme. Hij veroordeelde in de Syllabus de volgende thesen: "De mens heeft de vrijheid die godsdienst aan te nemen en te belijden, die hij, geleid door het licht van zijn rede [Vernunft], als waar heeft beoordeeld" (stelling 15). Stelling 16 klinkt in de "Syllabus" als volgt: "De mensen kunnen de weg tot het heil in de cultus van iedere willekeurige godsdienst vinden".

Onlangs de strijd van de pausen is deze dwaalleer tegenwoordig in de Kerk wijd verbreid. Zo heeft zich bijvoorbeeld de Rottenburger Synode (protestants) het standpunt van de Duitse bisschoppenconferentie eigen gemaakt, dat echtgenoten zouden moeten beslissen in welke godsdienstgemeenschap hun kinderen gedoopt en opgevoed zouden moeten worden. De voorwaarde voor een dergelijke oproep is de onderstelling dat het onverschillig zou zijn tot welke godsdienstige gemeenschap de

kinderen behoren. Voor het Concilie, ten tijde van de afwijzing van het indifferentisme, eiste de katholieke Kerk, dat katholieken hun kinderen katholiek lieten dopen en op zouden voeden, omdat men ervan overtuigd was dat de katholieke Kerk de ware, door Christus ingestelde Kerk was.

In plaats van de Bijbel: godsdienstvrijheid

Accepteert men het indifferentisme, dan is de weg vrij voor de godsdienstvrijheid. Wanneer de mensen de weg tot het heil in de cultus van iedere willekeurige godsdienst kunnen vinden, moet de staat de openbare cultus en de openbare verkondiging van iedere willekeurige godsdienst toestaan en beschermen. Zij mag geen enkele godsdienstige gemeenschap bevoordelen of benadelen. Dat betekent bijvoorbeeld dat de staat haar wetten niet mag laten bepalen door katholieke principes, wanneer de grondbeginselen van andere godsdienstige gemeenschappen daarmee in strijd zijn. Zij zou anders de katholieke godsdienst tegenover een andere godsdienstgemeenschap bevoordelen. Deze godsdienstvrijheid werd sedert haar verkondiging door vele pausen vastbesloten bestreden en veroordeeld. Het bleef aan het Tweede Vaticaanse Concilie voorbehouden de godsdienstvrijheid ook voor de katholieke Kerk verplichtend te verklaren. Tegenwoordig is zij in de hoofden van veel katholieken vast verankerd.

In de 19e eeuw lieten protestantse en ook katholieke wetenschappers zich sterk beïnvloeden door de bijbelkritiek. Bij de bijbelkritiek werden de methoden van de al lang bestaande literair-kritische methode op de Heilige Schrift overgedragen. Het gaat daarbij om een techniek die bij de toetsing van de betrouwbaarheid van historische documenten aangewend wordt. Deze methode is natuurlijk slechts beperkt op de Heilige Schrift toepasbaar. Daar kwam nog bij, dat veel bijbelcritici door het naturalisme* waren beïnvloed. Dit zegt dat er buiten de natuur niets bestaat. Bijgevolg gingen zij ervan uit, dat er geen openbaringen van het bovennatuurlijke kunnen bestaan. Ook wonderen kunnen niet bestaan omdat zij de natuur geweld aandoen. Zo werd kortweg het grootste deel van de bijbel onbetrouwbaar verklaard. Als gevolg van de bijbelkritiek hebben wij tegenwoordig de zoge-

naamde 'ontmythologisering'* van de Heilige Schrift te beklagen. Alle wonderen en al het bovennatuurlijke werden uit de bijbel geschrapt.

Veel theologen lieten zich door de bijbelkritiek totaal onzeker maken. Als men niet meer kan geloven wat in de bijbel staat, wat moet dan tot motivering van het geloof dienen? De protestantse theoloog Schleiermacher wist een uitweg. Hij zei: ofschoon de bijbel een wetenschappelijke kritiek niet kan doorstaan, dan is daar altijd nog het "religieuze gevoel" en de "religieuze ervaring". Deze zeggen ons dat er een God bestaat. Dit alleen is volkomen genoeg als basis voor het christelijke en natuurlijke geloof.

Het evolutionisme dringt de Kerk binnen

Van deze tijd af geldt voor velen niet meer de bijbel, Gods openbaring, als maatstaf voor het geloof, maar het religieuze gevoel en de religieuze ervaring. Niet alleen protestantse theologen, maar later ook katholieke theologen namen de opvatting van Schleiermacher over. Zo stoten wij in de moderne katholieke theologie altijd weer op het begrip "religieuze ervaring".

Op het fundament van de ontwikkelingstheorieën van Hegel en Darwin ontstond nog een andere modernistische dwaling: het evolutionisme*. Haar basisprincipe luidt: Er bestaat geen onveranderlijke aard der dingen. De mens en de natuur ontwikkelen zich voortdurend verder. Ook ons geloof en onze godsdienst ontwikkelen zich permanent verder door de boodschappen die God ons door onze eventuele religieuze ervaring mededeelt. Omdat het geloof zich doorlopend verder ontwikkelt, ontwikkelt ook de godsdienst zich verder en misschien ook God. Een belangrijke verdediger op het katholieke gebied van deze ontwikkelingstheorie was de jezuïet pater Teilhard de Chardin, die van 1881 tot 1955 leefde. Zijn geschriften werden door de voorconclinaire pausen op de index* gezet. Een verdediger van Teilhard, Henri de Lubac, werd in de jongste tijd bijzonder onderscheiden. Zonder bisschop te zijn werd hij door paus Johannes Paulus II tot kardinaal verheven.

Zulke en andere ideeën werden op hogescholen en in vele geschriften en conferenties verbreid. Dit nieuwe denken greep snel om zich heen. De vrij-

metselaars hebben zich bij de verbreiding van dit denken speciaal onderscheiden. In hun rijen werd de gelijkberechtiging van alle godsdiensten verdedigd. Het toekomstvisioen van een wereldeenheidsreligie behoort tot hun programma.

Het kon niet uitblijven dat ook katholieke leken en priesters met hun gedachtengoed sympathiseerden. Als voorbeeld hoeven wij slechts naar de voormalige katholieke priester, de ex-kanunnik Rocca te verwijzen. In een uitgebreide propaganda eiste hij de openstelling van de Kerk voor de wereld en de aanpassing daaraan. Het confessionele 'naast elkaar' moest in een oecumenisch 'met elkaar' worden veranderd. Reeds omstreeks de wisseling van de 19e naar de 20e eeuw verlieten vele vrijmetselaars de Kerk niet meer. Zij hadden ingezien, dat de nastreving van hun doelen makkelijker zou lukken binnen de Kerk dan daarbuiten.

De pausen

Bij deze basisstemming liet de stichting van een beweging tot vereniging van alle godsdiensten niet lang op zich wachten. In 1893 werd er in Chicago een wereldcongres van de godsdiensten gehouden. Daarbij kwam het tot een verbond tussen het westelijke liberalisme en de oosterse wereldgodsdiensten.

Volgens het oosterse denken zijn alle godsdiensten openbaringen van het goddelijke, verschillende wegen tot het bovenaardse en derhalve gelijkgerechtigd. De door de godsdiensten verkondigde, maar elkaar tegensprekende heilswaarheden beschouwen de verdedigers als afhankelijk van tijd en cultuur. Naar hun opvatting zijn die minder belangrijk. Deze verschillende heilswaarheden zijn in hun ogen slechts volmaakte en minder volmaakte leren.

Op dit congres in Chicago zouden de dingen die de godsdiensten gemeenschappelijk hadden, naar voren worden gebracht en de weg naar een vreedzame wereld worden aangetoond. Andere congressen volgden en deze beweging breidde zich snel uit. Overal ontstonden verenigingen die in deze zin werkzaam waren. Zij keerden zich tegen de absoluutheidsaanspraak van het christendom en eisten de bevrijding van alle godsdiensten van iedere dogmatische verstarung.

Het voorconciële Rome wees deze congressen af. De reden daarvoor was het vasthouden van de absoluutheids-

Pius XI, van 1922 tot 1939 paus, heeft met zijn encycliek *Mortalium Animos* zoets als een Magna Charta voor de hereniging van de christenen opgesteld. Die encycliek blijft de veilige toetssteen van een ware katholieke oecumene.

aanspraak op de openbaring van de ene en persoonlijke God. Paus Pius XI veroordeelde in de apostolische rondzendbrief *Mortalium Animos* zulke interreligieuze eenheids- en vredesmanifestaties. Pius XI zei dat de deelnemers aan zulke congressen de valse opvatting hebben dat "alle willekeurige godsdiensten min of meer goed en aanbevelenswaardig zouden zijn". In dezelfde rondzendbrief heet het verder "dat iedereen die met zulke gedachten zonder terughouding instemt, van de goddelijk geopenbaarde godsdienst geheel afstand doet". Hij gaat dan verder: "Zoals de zaken ervoor staan ligt het voor de hand, dat de Apostolische Stoel onder geen enkele voorwaarde aan hun vergaderingen kan deelnemen, en dat katholieken onder geen enkele voorwaarde zulke ondernemingen mogen begunstigen of bevorderen; zij zouden daarmee het aanzien en de invloed van een totaal dwalende christelijke godsdienst, die ver verwijderd is van de ene Kerk van Christus, vermeederen en versterken".

Liberaal protestantisme en liberaal katholicisme

In de protestantse theologie had het liberalisme met haar ideeën al veel vroeger postgevat dan in de katholieke. De

reeds vermelde Schleiermacher, maar ook Kant en Hegel zijn afkomstig uit het protestantisme. Van daar stammen ook verdedigers van de godsdienstwetenschappen, die al vroeg een geloof eisten, dat vrij was van confessionele dogma's. Na de Tweede Wereldoorlog zette zich in de protestantse theologie de positieve beoordeling van niet-christelijke godsdiensten door, vooral toen op oecumenische wereldconferenties vertegenwoordigers van de derde wereld betekenis kregen. Een typische vertegenwoordiger van deze richting was in Duitsland de theoloog Pannenberg uit München. Hij baseerde zijn theologie op de openbaring Gods in alle godsdiensten. Ook andere protestantse theologen van naam stemden met deze opvatting in. In de huidige protestantse Kerk verzetten bijna alleen de Evangelikalen* zich nog tegen deze vernieuwing.

De houding van de katholieke Kerk van voor Vaticanum II ten opzichte van Verlichting en liberalisme en de daaruit resulterende tijdsstromingen was ondubbelzinnig en duidelijk. Zij werden op niet mis te verstane wijze afgewezen. In meerdere encyclieken van verscheidene voorconciële pausen werden de dwalingen van die tijd gebrandmerkt en verworpen. Maar hoe was de houding van clerus en kerkvolk? De nieuwe filosofische gedachten hebben in de 19e eeuw sterke indruk gemaakt op een deel

van de katholieke leken en theologen. Er ontstond allereerst een kleine beweging van mannen die zich voor deze nieuwe ideeën open wilden stellen. Zij zagen dat veel denkers, wetenschapsmensen en kunstenaars buiten de Kerk stonden of de Kerk verlieten. Zij zagen de nieuwe ontdekkingen in natuurwetenschappen en techniek, de industrialisering en de economische opbloei. Zij bewonderden de vooruitgang en zochten naar een compromis met de tijdgeest. Zij wilden van de nieuwe ideeën ten doop houden wat er maar te dopen viel. Daarbij zagen zij echter over het hoofd, dat datgene wat zij in de Kerk wilden opnemen helemaal niet in de Kerk paste, want de oorsprong van deze vernieuwingen op het geestelijk gebied was van anti-christelijke geest. Door te sympathiseren met de nieuwe ideeën brachten zij zichzelf aan het wankelen en verloren veelvuldig het geloof. Menigeen trok hieruit niet de noodzakelijke consequentie uit de Kerk te treden, maar bleef in de Kerk. Door in de Kerk te blijven probeerden zij het instituut Kerk te ondermijnen en het geloof om te vormen.

Zo ontstond in Frankrijk door aanpassing van het liberalisme een beweging, genaamd 'liberaal katholicisme'. In Duitsland beleefde men de zogenaamde 'Reformkatholizismus' (hervormings-katholicisme), dat zich reeds toentertijd keerde tegen het roomse centralisme*, tegen de scholastieke filosofie, tegen de index en tegen de beperking door kerkelijke autoriteiten. Klaarblijkelijk is dit 'hervormingskatholicisme' niet uitgestorven, want het viert tegenwoordig zijn grootste triomfen.

Binnen het gebied van het katholieke Amerika (Verenigde Staten) ontwikkelde zich het zogenaamde 'Amerikanisme'*. Dit voelde zich door Rome niet begrepen. Het eiste dat bepaalde aspecten van geloof en zeden aan de omstandigheden van de volkscultuur moesten worden aangepast.

Deze innerlijke rebellie en de zucht naar ongecontroleerde vrijheid lieten dwaalleer na dwaalleer ontstaan. Het geheel, modernisme genaamd, breidde zich snel uit. De pausen probeerden deze beweging een halt toe te roepen. Door disciplinaire maatregelen kon de infectiehaard worden geïsoleerd en de verbreiding van ketterijen onder het kerkvolk worden verhinderd. Deze binnenkerkelijke opstand werd voorlopig door de Eerste Wereldoorlog afgebroken.

Maar spoedig na de Eerste Wereldoorlog stonden vooral Franse en Duitse theologen erop eigentijdse ideeën over

te nemen. Het kwam tot 'neo-modernisme'. Steeds meer theologen begonnen de stelling van Schleiermacher te verdedigen, dat de innerlijke religieuze ervaring de enige motivering van het geloof zou zijn.

Andere dwaalleren sloten zich bij hen aan. Een van de belangrijkste was de "Verlossing-voor-allen-theorie" (All-erlösungs-theorie). Deze zei, dat het onverenigbaar met Gods goedheid zou zijn, dat niet alle mensen verlost zouden worden. Wanneer echter naar Gods heilswil alle mensen gered worden, zou niet de redding van de ziel de belangrijkste opgave van de Kerk zijn, maar de stichting van de beste sociaal-politieke

maatschappijvorm. Het rijk van vrede en gerechtigheid zou vóór de jongste dag tot stand gebracht moeten worden. Om dit te bewerken zou het niet nodig zijn dat iedereen tot Christus bekeerd zou worden. Een verdediger van de verlossing-voor-allen-theorie was de onlangs overleden Hans Urs von Balthasar. Paus Johannes Paulus II heeft ook hem bijzonder onderscheiden. Hij verleende hem, naast andere onderscheidingen, de waardigheid van kardinaal. God heeft Urs von Balthasar echter vóór de officiële verlening van de kardinaals-hoed naar de eeuwigheid teruggeroepen.

(slot volgt)

Verklarende woordenlijst

Amerikanisme: Een op het praktisch leven van de Verenigde Staten gerichte parallel-stroming van het modernisme (veroordeeld door paus Pius X in de encycliek Pascendi), die het katholicisme wilde aanpassen aan de kenmerkende levensbeschouwing en levensstijl van de Amerikanen d.m.v. verregaande democratisering van de Kerk, zeer sterk interconfessionalisme en het uitsluitend naar voren halen van actieve en 'mannelijke' deugden ten koste van het contemplatieve leven, de nederigheid en de gehoorzaamheid. Het Amerikanisme werd door paus Leo XIII in de brief *Testem Benevolentiae* veroordeeld.

Centralisme: Vereniging van gezag en bestuur in één persoon of in één lichaam.

Evangelikalen: Leden van Lutherse gemeenschappen die zich tegen de wereldlijking van hun godsdienst verzetten. Protestantse 'traditionalisten', als u wilt.

Evolutionisme: Geloof aan een overall heersende geleidelijke ontwikkeling tot iets anders, iets beters, iets hogers: bijvoorbeeld de voortschrijding naar een betere wereldbeschouwing. Paus Pius XII zegt in zijn encycliek *Humani Generis*, "dat de zielen onmiddellijk door God zijn geschapen".

Index: Voluit: *index librorum prohibitorum*. Door de toenmalige Congregatie voor de Index, een college van de Romeinse curie, door de paus met het bijhouden van de index belast, samengestelde lijst van voor katholieken verboden boeken.

Indifferentisme: Letterlijk: onverschilligheid. Op godsdienstig gebied de mening dat het onverschillig is welke godsdienst men belijdt, behoudens zekere morele normen. Paus Gregorius

XVI heeft in zijn encycliek *Mirari Vos* en paus Pius IX in zijn *Syllabus*, het indifferentisme veroordeeld.

Liberalisme: In staatkundige zin: de beginselen der Franse Revolutie aanhangend ... Op kerkelijk gebied: niet orthodox, vrijzinnig en vrije mededinging voorstaand. De Kerk heeft het liberalisme bij monde van de volgende pausen en encyclieken scherp veroordeeld: Gregorius XVI in *Mirari Vos*, Pius IX in *Quanta Cura* en de *Syllabus*, Leo XIII in zijn lichtende, nog steeds actuele encyclieken *Diuturnum Illud* (over de oorsprong van het burgerlijk gezag), in *Immortale Dei* (over de christelijke staatsleer), in *Libertas Praestantissimum* (over de civiele vrijheid), in *Sapientiae Christianae* (over de plichten van de burger), in *Graves De Communi Re* (over de christelijke democratie); *Rerum Novarum* was zowel gericht tegen het sociaal-economisch liberalisme als tegen het socialisme.

Naturalisme: De leer dat niets kenbaar is of bestaat buiten en/of boven de natuur of het zijnde. Een pedagogie die zich laat inspireren door het naturalisme werd door paus Pius XI in zijn encycliek *Divini illius Magistri* veroordeeld.

Ontmythologisering: Term van de Duitse theoloog Bultmann. Het is de verhalende overlevering van de godsdienst ontdoen van bovennatuurlijke elementen. (Bijv. zeggen dat op de bruiloft van Kana het water niet echt in wijn werd veranderd: de mensen hadden reeds zoveel gedronken en Jezus' suggestieve kracht was zó sterk dat het net was alsof het water naar wijn smaakte).

Verlichting: In het Frans: "les lumières"; in het Duits: "Aufklärung". Anti-christelijke, anti-godsdienstige stroming in denken, levensopvatting, politiek en cultuur, die in de 18e eeuw in Europa hoogtij vierde. □

Brieven

over het geloof

aan een moeder

Vijfde brief

Het geloof is niet vervangen door het gevoel

Omdat het geloof van zoveel kanten wordt aangevallen, vindt het tegenwoordig weinig weerklank bij de mensen. Naarmate de tijd verstrijkt schrijden wij voort naar de vervulling van het woord van Onze Heer: "Wanneer de Mensenzoon komt, zal Hij dan nog geloof op aarde vinden?" (Luk. 18, 8).

Ik moet u erop wijzen, mevrouw, dat alle mensen van wie we zien dat ze het geloof niet meer bezitten, dat geloof tenminste bij hun doopsel hebben gehad. De toestand van die mensen is heel verschillend van die der ongelovigen die nooit in het bezit van het geloof zijn geweest. Het geloof is een zo groot goed dat er altijd iets van overblijft, wanneer het eenmaal zijn intrek heeft genomen in de ziel.

St. Franciscus van Sales zegt van de christelijke liefde dat "wanneer de heilige liefde wegens de zonde de ziel verlaten heeft, er vaak een zekere schijnliefde achterblijft, die ons een ijdel genoeg bereiden en bedriegen kan" (*Verhandeling over de liefde tot God*, boek IV, hoofdstuk 9).

We kunnen hetzelfde zeggen van het geloof. Wanneer gebrek aan christelijk onderricht of een door en door goddeloze opvoeding een christen de bij het doopsel ontvangen gave van het geloof heeft doen verliezen, blijft er gewoonlijk een zeker schijn geloof, *dat ons een ijdel genoeg bereiden of bedriegen kan*.

Dat schijn geloof, want dat is het, is slechts een beeld of, als u wilt, een verbeelding van het geloof. Het is iets wat graag wordt aangeduid met de uit-

drukking: religieus gevoel. Religieuze gevoelens! Die willen de mensen nog wel als geschenk aanbieden aan God, die er hen zeer erkentelijk voor moet zijn. Een stuk min of meer sterk gevoelde welwillendheid van de mens ten opzichte van God; een soort beleefdheid, een bewijs van goede manieren, van goede smaak tegenover God, ja, alles wat men maar wil in dat genre dat tot weinig verplicht, niet hinderlijk is, zich aan alles aanpast, zich overal toe leent en niets op het spel wil zetten. Dat alles wordt meestal bedoeld met religieus gevoel. Maar dat is het geloof niet!

Zoals de schijnliefde ons een ijdel genoeg bereiden of bedriegen kan, zo kan ook het schijn geloof ons een ijdel genoeg bereiden en ons bedriegen, en doet dat vaak ook.

Hoezo? zult u me vragen.

Het antwoord is gemakkelijk. Om God te behagen moet de christen vaak het geloof beoefenen. De christen is strikt verplicht om door gebed, door een christelijk leven en het ontvangen van de sacramenten zijn geloof in praktijk te brengen, hij moet de innerlijke daad van het geloof samen met verschillende uiterlijke daden van het christelijk leven verrichten.

Dat is de plicht.

Maar het gevaar, het bedrog, zou daarin bestaan dat die daden van het christelijk leven niet gesteld worden in geloof, maar met het schijn geloof of de religieuze gevoelens. Geloof wordt dan vervangen door gevoel, de werkelijkheid door inbeelding. Wanneer men in die toestand verkeert, kan men heel wat gebeden opzeggen zonder te bidden, biechten zonder zich te beteren en de Eucharistie ontvangen zonder zich met Jezus Christus te verenigen.

Volgens wat ik heb gehoord van een bisschop en ook van een missionaris die heel Frankrijk doorgetrokken is en zich terdege rekenschap gegeven heeft van de toestand van de zielen, schijnen wij

tegenwoordig in menig opzicht in die toestand te verkeren, doordat wij met het beeld van het geloof de werken verrichten, die we met het geloof zouden moeten doen.

Dit alles zal u helpen, mevrouw, om te begrijpen wat u op zekere dag veel verdriet heeft gedaan, het feit nl. dat veel christenen die zich vroom en praktizerend noemen, met precies dezelfde ondeugden zijn behept als de niet-praktizerende wereldse mensen. Ze praktizeren - helaas! - maar ze laten zich bij hun godsdienstige handelingen niet leiden door het geloof. Ze zijn schijnchristenen en in werkelijkheid even verdorven als zoveel anderen.

Ik moet u herinneren, mevrouw, aan een heel oude spreuk van Pater Lacordaire: "Geloof is geloof!"

Laten we samen het *Credo* bidden.

Zesde brief

Het verschil tussen geloof en religieus gevoel

U hebt mijn vorige brief aandachtig gelezen en vraagt me, het verschil tussen geloof en religieus gevoel goed duidelijk te maken.

Dat zal gemakkelijk voor me zijn. Ik hoop maar dat u er uw voordeel mee kunt doen.

Het religieus gevoel, mevrouw, is zeker een gave Gods. Het is een goed, een goed op natuurlijk vlak. Het religieus gevoel is het natuurlijk gevolg van ons schepsel-zijn, evenals de eerbied voor de ouders het kind aangeboren is.

Het bezoek van het zangkoor van het Don-Bosco-Gymnasium uit Diestedde (W.Duitsland), hier op het dak van de kerkboot in Den Haag, liet met alle nadruk het belang zien van een onderwijs dat steunt op het geloof, en niet alleen vrijblijvend ingaat op de behoefte van een religieus gevoel. Dat onderricht in het geloof is natuurlijk veel eerder begonnen: op de schoot van de moeder.

Het godsdienstig gevoel is een eerbied die wij als schepselen voor onze Vader hebben die in de hemelen is en die ons door het feit van ons geschapen-zijn als zijn kinderen beschouwt. Hij geeft ons allen het dagelijks brood, het licht van zijn zon, de vruchten van de aarde, het leven, de gezondheid en duizend en één andere dingen, allen op natuurlijk vlak. Omdat het godsdienstig gevoel de mens van nature eigen is, is het bij alle mensen te vinden, gelovig of niet. Want allen hebben die gemeenschappelijke kern van eerbied voor God, een eerbied die soms, zoals bij ons christenen, tot uiting komt in een op de waarheid berustende godsdienstige handeling, maar soms ook in een met dwaling besmette, zoals bij ongelovigen, afgodendienaars, enz.

Er zijn volkeren waarbij het religieus gevoel heel diep zit en dat uiteraard, bijvoorbeeld, bij de Arabieren. Een Arabier zal nooit zijn morgen-, middagen avondgebed overslaan. Hij hoort de muezzin vanaf de minaret de heilige formule roepen: "La Allah" enz. Onmiddellijk begint hij te bidden, om het even of hij in gezelschap is, zich midden op een plein bevindt of bezig is met welk werk dan ook. Het uur is gekomen en hij bidt. Op grond van ditzelfde godsdienstige gevoel schrijft de Arabier alles aan Gods wil toe. De gebeurtenissen in het leven, gezondheid, ziekte, zelfs de dood: van dat alles is God de bron, en onder alle omstandigheden herhaalt hij: *God is groot!*

Dat is het religieus gevoel in zijn meest extreme vorm.

Maar vergeet niet, mevrouw, dat onze natuur in Adam gevallen is. En van een gevallen natuur kan slechts een religieus

gevoel komen dat zelf ook door verval getekend is. De natuur kan niet uit eigen kracht uit dat gevallen-zijn opstaan en het puur natuurlijk religieus gevoel kan de mens in geen geval naar God terugvoeren, noch hem aan de zonde ontrukken.

De Arabier zal daarom samen met heel zijn natuurlijke religiositeit alle ondeugden behouden die hem, helaas, evenzeer van nature eigen zijn. Hij zal ijdel blijven, blijven liegen en stelen; hij zal gastvrijheid beoefenen, maar iemand nasturen om zijn gast uit te schudden, indien hij weet waar die voorbij zal komen. Of hij zal achteraf maar op een andere plaats zelf iets uithalen wat hij onder zijn tent nooit had willen doen.

Door dat voorbeeld zal u duidelijk worden wat het puur natuurlijk godsdienstig gevoel eigenlijk is: het ziet niets, het wil niets en kan niets tegen de zonde.

Wanneer het religieus gevoel binnen het natuurlijk kader blijft, is het op godsdienstig gebied *onverschillig*. Het schikt zich overal in, het is met alles tevreden, het leent zich tot alles, maar geeft zich aan niets over. Sorry, het kan zich overleveren aan de vrijmetselarij, tenminste in zover de vrijmetselaars "de Grote Bouwmeester" willen erkennen, zoals zij zeggen.

Dat is de eerste schets die ik u wilde geven, mevrouw. Nu kom ik tot de tweede.

Het geloof is geen gevoel, het geloof behoort niet tot het natuurlijke vlak.

Het geloof is de instemming van onze geest met de door God geopenbaarde waarheid. Het is een goed dat helemaal niet uit onze natuur voortspruit, maar

van boven aan de natuur gegeven is om haar te genezen.

Het geloof is essentieel zuiverend. *Fide purificans corda* (Door het geloof dat de harten reinigt, Hand. 15, 9).

Het verlicht de geest en bevrijdt die van de dwaling; het helpt de gevallen mens overeind en zet hem weer op de goede weg naar God; het is de grondslag voor het werk van de zaligheid; het doet de mens vorderen in alles wat goed is.

Het geloof is ook essentieel versterkend. *Confortatus fide*, (Versterkt door het geloof, Rom. 4, 20) zegt de H. Paulus. Hij zegt ook: *Fide stas* (Gij staat vast door het geloof, Rom. 11, 20).

Het geloof is levenwekkend: *De rechtvaardige leeft door het geloof*, zegt weer de H. Paulus (Gal. 3, 11).

Laat het godsdienstig gevoel ons koud ten opzichte van Onze Heer Jezus Christus, het geloof niet! Dat doet Hem aanwezig zijn en leven in ons hart: *Christus habitare per fidem in cordibus vestris* (Dat Christus in uw harten woont door het geloof, Ef. 3, 17).

Het geloof is de oorsprong van een nieuwe wereld, die hersteld is in Jezus Christus, onze Heer. Het geloof is het licht dat vooruitloopt op de schittering van de eeuwigheid, waarin wij God zullen zien. Het geloof is de moeder van de heilige hoop en de goddelijke liefde. Het geloof is op aarde de zuivere bron van alle ware verstroeringen. Weer is het de H. Paulus die ons dat zegt: *Simul consolari per eam quae invicem est, fidem vestram atque meam* (Ons samen troosten door ons beider geloof, het uwe zowel als het mijne, Rom. 1, 12).

Wanneer er gesproken moet worden over het geloof, mevrouw, dan is de H. Paulus een weergalozes meester. Om deze brief te beëindigen haal ik nog een laatste woord van hem aan: *Saluta eos qui nos amant in fide* (Groet hen die ons liefhebben in het geloof, Tit. 3, 15).

Laten we samen het *Credo* bidden. □

R.H.J. van Hezewijk

Ter herinnering aan Rudolf Henri Johan van Hezewijk

Drager van het
Oorlogsherinneringskruis
Nederland mei 1940 en het
Mobilisatiekruis '38 - '40

Geboren 28 oktober 1914 te
Nijmegen en gesterkt door het H.
Sacrament der Stervenden aldaar
overleden op 24 maart 1990.

Geheel in overeenstemming met
zijn laatste wens, hebben wij hem
na de plechtige tridentijnse H. Mis
van Requiem ter ruste gelegd op
de Begraafplaats Jonkerbos te
Nijmegen op 29 maart 1990.

Wij danken God voor deze
rechtschapen man waarmee wij
zoveel jaren bevriend mochten
zijn, een heer in de meest
excellente betekenis van dat
woord. Een heer, die altijd klaar
stond om iedereen te helpen die
een beroep op hem deed, direct,
eenvoudig, beminlijk en
effectief. Zijn volledige inzet voor
de goede zaak, dat is uiteindelijk
de eer en de glorie van God, heeft
ons gesterkt en opgewekt zijn
voorbeeld steeds meer te volgen.
Hoewel hem z.g. fundamentalisme

of fanatisme werd verweten kwam
zijn erkennen en standvastig
behouden van de fundamentele
waarden voort uit zijn gezond
verstand. Dat had met fanatisme
niets te maken. Anders dan de
modernisten was hij niet fanatiek
blind voor de rampzalige
verwoestingen die zij met hun
meerderheid in het kerkelijk en
maatschappelijk leven hebben
veroorzaakt.

Tijdens de mobilisatie en in het
verzet heeft de Heer van Hezewijk
zich de hechte stutse betoond van
Troon en Altaar.

Een man waarop je kon
rekenen.

Zijn strijd voor de
handhaving van de
tridentijnse H. Mis
resulteerde in de stichting
van zijn geliefde Maria-
kapel, waarmee hij zich
onschatbare verdiensten
heeft verworven voor het
behoud van het R.K.
geloof, de oude H. Mis en
de oude Liturgie, kortom de
ongeschonden katholieke
Traditie.

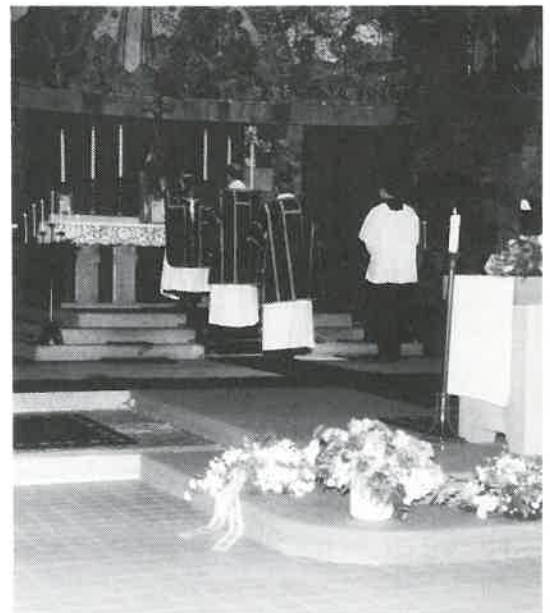
O.L.Vrouw van de
Rozenkrans, ondersteun
ons gebed voor hem en
verkrijg voor ons bij uw
Zoon een gelukkig
weezien in de hemel.
Moge hij rusten in vrede.

*rechts: de plechtige Mis van
Requiem in de parochiekerk.
onder: op het kerkhof.*

DANKBETUIGING

aan de Zeereerwaarde Paters R.
de Merode, O. Natterer, J.
Verlinden

Zeereerwaarde Paters,
Terugblikkend op een heel mooie
plechtige H. Mis van Requiem en
een plechtige uitvaart, geheel in de
roos wat betreft de hartewens van
onze goede, grote vriend, de Heer
Rudolf Henri Johan van Hezewijk,
willen wij U gaarne dank zeggen
voor de ruimhartigheid waarmee U

me, Fayard 1968 (1971), p. 21.

⁵ Over de godsdienst.

⁶ *Bolchevik* (russisch tijdschrift) nr. 14, 1950.

⁷ Geciteerd door Daujat, l.c., p. 20.

⁸ idem p. 21

⁹ Duclos (Franse communist): Lezing in de Salle des Sociétés Savantes, Parijs 1-11-1944: "Marx et sa doctrine", Editions Sociales, p. 79 (geciteerd door Daujat, l.c., p. 20-21).

¹⁰ Bernard, l.c.

¹¹ *Le Capital*, édition Costes, 1924, voorwoord

¹² In *Ludwig Feuerbach*, p. 46.

¹³ *Karl Marx et sa doctrine*, Editions Sociales, p. 79.

¹⁴ Philosophisch tijdschrift in Moskou 1947, p. 237.

¹⁵ idem, p. 83

¹⁶ Geciteerd door Daujat, l.c., p. 25

¹⁷ *Der Radikalismus*, 1930, p. 42

¹⁸ Geciteerd door Daujat, o.c., p. 28

¹⁹ Toespraak, oktober 1987, geciteerd door Fideliter no. 69, mei-juni 1989, p. 40.

²⁰ *De Pravda*, 19-2-1987.

²¹ *La Repubblica*, 16-11-1989.

²² *Le Figaro*, 1-7-1988.

²³ *La Repubblica*, 26-10-1989

²⁴ idem, 16-11-1989

²⁵ idem, 11-11-1989

²⁶ idem, 21-11-1989

²⁷ Fideliter no. 69, p. 39

²⁸ Informatie via de radio, oktober 1989.

²⁹ *La Repubblica*, 16-11-1989

³⁰ *Il Giorno*, 15-11-1989

³¹ Verklaring voor de Russische journalisten in Rome op 30-6-1988 - *Le Figaro* 1-7-1988 (A.F.P., Reuter, A.P.)

³² *Corriere della Sera*, 12-11-1989

³³ *Il Giorno*, 12-11-1989

³⁴ Fideliter no. 69, p. 47

³⁵ *La Repubblica*, 21-11-1989

³⁶ Borelli Machado, *Le apparizioni e il Messaggio di Fatima*, éditions Cristianità.

³⁷ Walsch, *Madonna di Fatima*, 2e uitgave, Ancora-Nigrizia, Milaan-Bologna, 1965, p. 327-328

³⁸ *Divini Redemptoris*, Encycliek van Paus Pius XI van 19 maart 1937 tegen het communistisch atheïsme, no 57 en 58, vertaald door Jean Madiran, 1959.

AUTONOM HUIS VAN NEDERLAND

- G o i r l e :** **Eerw. Heer R. de MERODE en Eerw. Heer O. NATTERER**
Nieuwkerk (retraitehuis / priorij)
Nieuwkerk 2, 5051 PN Goirle. Tel. 013 / 34 12 18
Op zondag geen H. Mis.
Maandag 18.30 uur H. Mis; dinsdag en woensdag 7.15 uur H. Mis; donderdag 18.30 uur H. Mis, aansluitend Lof; vrijdag (m.u.v. de eerste vrijdag v.d. maand) 7.15 uur H. Mis; zaterdag 8.00 uur H. Mis.
Door de week 's avonds om 18.00 uur rozenhoedje.
Biechtgelegenheid: op aanvraag.
- G e r w e n :** **St. Clemenskerk** (Heuvel 21)
Op zondag 14.00 uur Hoogmis.
Donderdag (m.u.v. de donderd. vóór de eerste vrijdag v. d. maand) van 16 tot 18 uur uitstelling van het Allerheiligste, 18 uur rozenhoedje, 18.30 uur H. Mis. Eerste vrijdag van de maand van 15.30 uur tot 17 uur uitstelling van het Allerheiligste, 17 uur rozenhoedje, 17.30 uur Gezongen H. Mis.
Op feestdagen: inlichtingen 013 / 34 12 18.
Biechtgelegenheid: zondags voor en na de H. Mis; tijdens de uitstelling van het Allerheiligste.
- M a a s t r i c h t :** **Kapel H. Theresia van Lisieux** (Bredestraat 2)
Op zondag 9.00 uur Gezongen H. Mis.
Op feestdagen: inlichtingen 013 / 34 12 18.
Biechtgelegenheid: zondags 8.40 tot 8.55 uur en na de H. Mis.
- D e n H a a g :** **Kapel O.L.V. van de Rozenkrans** (kerkboot); Calandkade, tegenover nr. 160, 2521 AA Den Haag. Tel. 070 / 389 65 60
Op zondag 11.30 uur Gezongen H. Mis.
Woensdag (om de 14 dagen) 19.00 uur H. Mis; eerste vrijdag van de maand 19.00 uur H. Mis met aansluitend H. uur; eerste zaterdag van de maand 8.30 uur H. Mis;
Op feestdagen: inlichtingen 013 / 34 12 18 (Nieuwkerk).
Biechtgelegenheid: zondags voor en na de H. Mis; 's woensdags (om de 14 dagen) en eerste vrijdag van de maand van 18.00 tot 18.45 uur.
- N i j m e g e n :** **Maria-kapel** (Berg en Dalseweg 208)
Op zondag 16.30 uur Gezongen H. Mis.
Woensdag 19.00 uur H. Mis; eerste vrijdag van de maand 11.00 uur H. Mis.
Op feestdagen: inl. 013 / 34 12 18.
Biechtgelegenheid: telkens vóór en na de H. Mis.

BOEKEN:

- MIJN OFFER MET JEZUS, (voor kinderen), Biblica, Brugge, 1963. f 2
- GOD MIJN VADER, Een eerste godsdienstboek, door pater Raphaël Niessner OSB, Hovine, Marquain 1987, 120 bladz. f 15
- GOD HEEFT MIJ GEROEPEN, Handleiding voor Biecht en Communie, door pater Raphaël Niessner OSB, Hovine, Marquain, 1985, 120 bladz. f 15
- CATECHISMUS ten gebruike van al de bisdommen van België, Mechelen 1954, heruitgave 1987. f 5
- NEDERLANDSE CATECHISMUS, voor het bisdom 's Hertogenbosch, 1948, heruitgave 1984. f 10
- DE GROOTHEDEN VAN DE H. AARTSENGEL MICHAEL, Meditaties ter ere van de hemelse prins der engelen, door N. Ricci; Lanaken 1986, 224 bldz. f 18
- VASTENTIJD, door prelaat Robert Mäder, Nuenen, 1988, 48 bldz. f 2
- AMBT EN PERSOON VAN SIMON PETRUS, predicatie door pater Franz Schmidberger, Nuenen, 1988, 26 bldz. f 2
- DE H. MIS, een miskende schat, door de H. Leonardus van Porto Maurizio, Goirle 1989, 36 bladz. f 4
- KORTE SAMENVATTING VAN DE VOORSCHRIFTEN VOOR HET CHRISTELIJK LEVEN, door kard. Mercier, 1912, herdruk Goirle 1989, 24 bladz. f 3
- LEIDRAAD VOOR DE BIECHT, voor volwassenen, Goirle 1989, 34 bladz. f 6
- ECÔNE, PRIESTERS VOOR MORGEN, videocassette, 45 min. VHS, Ecône 1986 f 80

Alle boeken en de videocassette verkrijgbaar bij: Stichting St. Jozef, Nieuwkerk 2, 5051 PN Goirle (Nederland).
De prijzen zijn excl. verzendingskosten.

Een standbeeld van Lenin (1870 - 1924) in een antiekwinkel: wordt door de perestrojka het communisme werkelijk uitverkocht?

Op dit ogenblik is Rusland nog niet door de Paus in vereniging met alle bisschoppen van de wereld aan het Onbevleekt Hart van Maria toegewijd. Zolang dat niet gebeurd is, zal Rusland zijn dwalingen over de wereld blijven verspreiden. De verandering van tactiek door de communisten is geen bekering. Rusland blijft communistisch.

Wat kunnen we dan doen om ons tegen de valstrikken van het communisme te beschermen?

Veroordeling door de Kerk

Wij eindigen met de verklaringen van Paus Pius XI in zijn Encycliek *Divini Redemptoris*³⁸:

“In de toespraak van 12 mei 1936 hebben Wij op dit laatste punt scherp de nadruk gelegd, maar Wij houden het voor noodzakelijk, eerbiedwaardige Broeders, er opnieuw uw aandacht op te vestigen. In het begin toonde het communisme zijn ware gezicht, misdadiger dan het misdadigste gezicht van alle tijden. Maar het had al gauw begrepen dat het alle volkeren van zich ging vervreemden. Toen koos het andere strijdmethodes en probeerde het de grote massa te winnen met allerlei bedriegerijen. Het versluisde zijn ware bedoelingen door middel van ideeën die op zichzelf rechtvaardig en aantrekkelijk zijn.

Zo b.v. doen de communistische leiders, die gemerkt hebben dat er een algemeen verlangen naar vrede heerst, alsof ze de

krachtigste voorstanders van de beweging voor een hechte wereldvrede waren. Maar tevens mobiliseren ze de volkeren voor een klassenloze maatschappij, wat tot afschuwelijke moordpartijen leidt. En na ondervonden te hebben dat ze niet bij machte zijn om voor die ware vrede te zorgen, zijn ze begonnen met een geweldige bewapening.

Een tweede voorbeeld: onder benamingen waarin geen sprake is van communisme, stichten ze verenigingen en geven ze tijdschriften uit die alleen maar ten doel hebben hun dwalingen ingang te doen vinden in milieus waarin ze anders helemaal niet zouden kunnen doordringen. Vaak spannen ze al hun krachten in om verraderlijk zelfs in katholieke organisaties door te dringen.

En een derde voorbeeld: het komt soms voor dat communistische leiders, zonder iets van hun leer prijs te geven, aan katholieken voorstellen om op het vlak van menslievendheid en liefdadigheid samen te werken. Ze komen dan met plannen die in alle opzichten overeenstemmen met de christelijke geest en de leer van de Kerk. Op andere plaatsen, in min of meer christelijke of beschaafde landen, durven ze het volk zelfs voor te liegen dat het communisme gematigder optreedt en iedereen vrijheid van erediens of van religieuze overtuiging toestaat. Sommigen beroepen zich op een kleine wijziging die onlangs in de Russische wetgeving is aangebracht en trekken daaruit de conclusie dat het communisme op het punt staat om eindelijk de strijd tegen God op te geven.” (nr. 57)

“Wel, Eerbiedwaardige Broeders, zorg er uiterst zorgzaam voor dat de gelovigen die valstrikken mijden. *Het communisme is intrinsiek verdorven, Men moet er dus in geen enkel opzicht mee samenwerken, als men de christelijke beschaving en de maatschappelijke orde van de vernietiging wil redden.* Personen die, op een dwaalspoor gebracht, zouden samenwerken om het communisme in hun land in te voeren, zouden er als eersten de straf voor moeten ondergaan. En hoe ouder en vermaarder de christelijke beschaving is in de staten waarin het communisme doordringt, des te gevaarlijker gaan de atheïsten tekeer.” (nr. 58)

Francesco Maria Paladino, pr.

¹ Bernard, *Le communisme qu'en savez-vous?*

² Citaat van Lenin in *Karl Marx*

³ *Œuvres*, vol. 24 russische editie, voorbije jaren, p. 26;

⁴ Geciteerd door Daujat, *Connaitre le communis-*

ongehoorde concessies geloven. Enkele voorbeelden die boekdelen spreken: Reagan: "Gorbatsjov is een ander soort communist. Het is iemand waarin men vertrouwen kan hebben." "De sovjets hebben hun plannen om de wereld te veroveren laten varen... Wij beleven het begin van een nieuw tijdperk van vrede en vriendschap, van samenwerking met de Sovjets"²⁷.

Bush: "De tien volgende jaren zullen de triomf van de democratie bevestigen."²⁸

Kardinaal Ratzinger: "Het communisme is dood."²⁹

Johannes Paulus II: "Met de marxistische ideologie is het afgelopen, dat is overduidelijk"³⁰. En ook nog: "De in Rusland in praktijk gebrachte perestrojka beantwoordt niet alleen aan de verwachtingen van de westerse mogendheden, maar ook aan de sociale leer van de Kerk"³¹.

Kritische stemmen zeldzaam

Voor zover wij weten zijn de tegenovergestelde verklaringen zeldzaam. Wij vinden er b.v. bij Heller, professor aan de Sorbonne en groot specialist in Russische vraagstukken. Uit een aan een Italiaans dagblad toegestaan interview nemen we het volgende over:

- Dus, professor, u bent niet erg optimistisch?

Optimisme, hoe moet ik dat verstaan? Bedoelt u dat de grote demon van het communisme niet meer bestaat en wij niet meer weten waartegen we vechten? Ik denk niet dat we al zover zijn. Het is te vroeg om te juichen.

Een krant had eens gemeld dat de schrijver Mark Twain gestorven was. En hij, springlevend, reageerde ongeveer zo: Wij moeten nog wat wachten.

We moeten eerst zien, voordat we met zekerheid kunnen zeggen dat het communisme dood en al het oude voorbij is. Ik meen dat we nog tientallen jaren en misschien langer moeten wachten. Het communisme is veranderlijk als een slang die vervelt. Het communisme verlangt naar een tijd van rust.

- Afgaande op uw verklaringen moeten we aannemen dat de oude 'demon' niet dood is. Maar wat is dan zijn werkelijke bedoeling?

Wij moeten wachten tot hij zijn rui achter de rug heeft en weer op krachten gekomen is. Het ruien brengt maar oppervlakkige verandering. Ik bedoel: in wezen blijft het communisme hetzelfde. Zijn klauwen blijven.

- Zullen we nog eens meemaken dat Russische tanks met geweld aarzelende vrijheidsbewegingen de kop indrukken?

U vraagt me wanneer we zulke taferelen weer zullen zien. Ik zou die voor de toekomst niet durven uit te sluiten, maar voorlopig is er geen gevaar. Nu is het eb. Lenin heeft immers gezegd: twee passen achteruit en dan één pas naar voren. Op dit ogenblik hebben we de fase van de terugtrekkende beweging, voor dat er een nieuwe sprong naar voren wordt gedaan. Op de eerste plaats is het nodig om zowat overal in het Oosten, niet alleen in Rusland, orde te scheppen op economisch gebied.

- En als er toch tanks zouden worden ingezet, wat zou het Westen dan doen? Zou het ingrijpen?

Voor het ogenblik is het Westen de beste garantie voor Gorbatsjov. Het maakt propaganda voor hem. De militaire verdragen blijven onveranderd, zowel in het Oosten als in het Westen. Een Amerikaanse sovjet-specialist heeft verklaard: "de kleine volkeren die naar onafhankelijkheid streven, moeten met de USSR verbonden blijven, omdat de wereld van nu voor kleine naties geen toekomst biedt. Het Westen wil vasthouden aan de status quo. Het vreest de schokken waarmee elke politieke aardverschuiving gepaard kan gaan. Het Westen zal nooit gewapenderhand tussenbeide komen om het onafhankelijkheidsstreven in het Oosten te steunen. Dat heeft het vroeger ook nooit gedaan. Het heeft niet willen sterven voor Danzig in 1939 en het zou zich nu de dood op de hals willen halen voor Praag, Warschau of Oost-Berlijn? Kom nou! Het Westen leidt een te lekker leventje om oproer-verpletterende pantserwagens aan te vallen. Als dat ooit gebeurt, dan alleen maar om zich te verdedigen"³².

Walesa: "Het communisme in Oost-Europa is niet dood. Wat dood is, is het monopolie-communisme, het communisme van de eenheidspartij en de ene vakbond"³³.

Steun van het Westen

Ondertussen proberen de Russen hun image wat op te vijzelen. Zo trachten ze van het Westen grootscheepse financiële steun te krijgen, hulp op agrarisch en technisch gebied om de verschrikkelijke economische crisis waarin ze verstrikt zitten, te boven te komen. Er zijn hun al miljarden dollars aan leningen verstrekt.

Lenin: "De kapitalisten van de hele wereld, met hun regeringen op zoek naar afzetgebieden, zullen de ogen sluiten voor de werkelijkheid en als doofstomme blinden handelen. Ze zullen ons het krediet, het materiaal en de technologie verschaffen die ons ontbreken. Ze zullen onze bewapenings-industrie, die we later nodig hebben om onze leveranciers met succes aan te vallen, weer op de been helpen. Met andere woorden: ze zullen werken aan hun eigen ondergang"³⁴.

Bovendien blijft de krijgsmacht van het Warschau-pact onveranderd. De laatste jaren hebben we zelfs een aanzienlijke toename van de militaire uitrusting in het Oosten kunnen constateren. Enkele dagen geleden hebben we vernomen dat er honderd duizend Amerikaanse soldaten uit Europa worden teruggetrokken³⁵. Natuurlijk zijn we er niet zeker van dat die perestrojka het voorspel van een aanval is, maar ze dient in elk geval het socialisme tot het ogenblik waarop "het niet meer nodig zal zijn de weg van de verandering door revolutie tijdelijk te verlaten ...".

Fatima

Nog andere overwegingen zouden ons moeten doen begrijpen dat het communisme niet dood is.

De Maagd van Fatima heeft gesproken van zware, tegen de Kerk gerichte kastijdingen en vervolgingen: "Om dat (die straffen) te verhinderen vraag ik dat Rusland wordt toegewijd aan mijn Onbevlekt Hart en dat men elke eerste zaterdag van de maand een H. Communie van eerherstel ontvangt. Als men aan mijn verlangen gehoor geeft, zal Rusland zich bekeren en zal er vrede zijn. Anders zal dat land zijn dwalingen over de wereld verspreiden en oorlogen en vervolgingen tegen de Kerk ontketenen. Veel goede mensen zullen gemarteld worden. De H. Vader zal veel te lijden hebben. Verscheidene naties zullen worden vernietigd (...) Maar tenslotte zal mijn Onbevlekt Hart zegevieren. De H. Vader zal Rusland aan mij toewijden en dat land zal zich bekeren..."³⁶. Het is wel goed het volgende te noteren: om alle twijfel over de betekenis van de uitdrukking "de dwalingen van Rusland" weg te nemen heeft een journalist, M. Walsch, Zuster Lucia op zekere dag gevraagd of met die woorden het communisme bedoeld was. Zij heeft hem bevestigend geantwoord³⁷.

(maar in werkelijkheid) is de identiteit slechts de definitie van eenvoudige, voor de hand liggende dingen, van wat dood is, terwijl de tegenspraak het begin is van alle beweging, de wortel van het leven. Pas voor zover iets onafscheidelijk verbonden is met zijn tegenspraak, is het een levend iets¹⁰.

Marx heeft het begrip "idee" alleen maar vervangen door "materiële krachten", en zo heeft hij het "dialektisch en historisch materialisme", d.w.z. het communisme in het leven geroepen.

Marx: "Voor Hegel is het denken, volgens hem een autonoom subjekt dat hij "idee" noemt, de demiurg van de werkelijke wereld ... Maar voor mij is de idee slechts de wereld van de materie die door de hersenen van de mens getransporteerd en vertolkt is"¹¹.

Of, zoals Engels het uitdrukt: "Ons bewustzijn en ons denken, ofschoon transcendent lijkend, zijn slechts het produkt van een materieel, lichamelijk orgaan, de hersenen. De materie is slechts het produkt van de geest, maar de geest is slechts een hoger produkt van de materie"¹².

Lenin: "De ware inhoud van het marxisme is de dialektiek, de leer van de historische evolutie, pluriform en vol tegenspraken"¹³. "Strikt genomen is de dialektiek de studie van de tegenspraken die aan de dingen inherent zijn"¹⁴. "De dialektiek is de theorie die aantoont hoe de tegengestelden identiek kunnen zijn en dat zelfs gewoonlijk zijn (of, in zekere zin, worden), en onder welke voorwaarden er sprake is van identiteit doordat het ene zich in de plaats stelt van het andere en omgekeerd"¹⁵.

Tijdelijke concessies

Tegenwoordig wordt er gesproken van post-communisme. Men zegt dat het communisme een ommekeer ondergaat, dat het niet meer bestaat, dat het stervende is.

Is dat waar?

We hebben al gezien dat communisme beweging is. Er blijft nog over de vraag of de veranderingen die we zien optreden overeenstemmen met de communistische leer. Wat zeggen de communisten van het verleden daarvan?

Lenin is een voorstander van "de kunst om politieke compromissen te sluiten, om te schipperen, te laveren. Hij is voorstander van verzoenende handigheden en sluwe terugtrekkende bewegingen, kortom van alle manoeuvres die voor het veroveren van politieke macht

nodig zijn"¹⁶.

Een echt revolutionaire partij is dus niet verplicht om luid te verkondigen dat elk compromis wordt afgewezen, maar wél om ondanks alle compromissen de trouw te bewaren aan de beginselen, aan het revolutionaire doel.

Lenin vraagt de communisten om "klaar te staan voor alle listen, slimmigheden en onwettige middelen". Hij vraagt "om vastbesloten te zijn de waarheid te verzwijgen en te verbergen"¹⁷.

Stalin: "In sommige gevallen en in sommige omstandigheden kan de macht van het proletariaat zich gedwongen zien om voorlopig de weg van de gewelddadige omwenteling te verlaten en die van de progressieve verandering in te slaan ... de weg van hervormingen, van concessies aan de niet-proletarische klassen, met de bedoeling onder hen verwarring te stichten"¹⁸.

Let op! Stalin spreekt van een "noodzaak om tijdelijk van koers te veranderen ..." Wij mogen dus aannemen dat Stalin zelf de mogelijkheid van een perestroika had opengelaten. Laten we nu luisteren naar de communist van nu:

Perestroika

Gorbatsjov: "In oktober 1917 hebben wij met de oude wereld gebroken en die eens en voor altijd verworpen. Wij zijn in opmars naar een nieuwe wereld, die van het communisme. Nooit zullen wij de terugtocht blazen!"

"Ons blijvend doel is de overwinning van het communisme"²⁰. "Wij zullen niet afwijken van de gekozen weg en gehecht blijven aan de socialistische ideeën"²¹.

Maar wat is dan de perestroika? zult U vragen.

Gorbatsjov: "Het doel van de perestroika is, het leninisme in de theorie en in de praktijk te herstellen"²².

"Wij blijven trouw aan de leninistische erfenis. Door de perestroika proberen we voort te gaan met de verwezenlijking van Lenins opvattingen over het socialisme. Wij zullen ons voordeel doen met de ervaringen in ons land en met de civilisatie van de mensheid, welke ook de heersende sociale systemen zijn"²³. Nog enkele citaten van leidende communisten.

Yakovlev, een van de meest overtuigde aanhangers van Gorbatsjov uit het Politbureau en secretaris-generaal, verklaart: "Al wie in de aan de gang zijnde veranderingen een bewijs meent te zien dat de socialistische ideeën hebben gefaald,

houdt zijn wens voor de werkelijkheid. Wij hervormen de maatschappij door in te spelen op de nieuwe werkelijkheden. Wij verbeteren de kracht van de socialistische systemen en wij zullen die weg niet verlaten."

Volgens de mening van Yakovlev heeft iedereen die, geconfronteerd met de grote veranderingen in het Oosten, van een sovjetnederlaag spreekt, het over een achterhaalde levensstijl: "Dat is een zienswijze die berust op de mogelijkheid om de koude oorlog te winnen. Maar de vooruitgang van de democratie is een overwinning van het gezond verstand. Voor ons is het een overwinning van het socialisme"²⁴.

En zo luidt de waarschuwing van het Kremlin na de val van de Berlijnse muur: Door de nieuwe regels die door Krenz zijn vastgesteld wil men "de binnenlandse politieke situatie stabiliseren, het sociale leven grondig demokratiseren en het socialisme vernieuwen"²⁵.

Ligatchev, voorman van de conservatieve politici in het Politbureau, heeft onlangs verzekerd dat "de aan de gang zijnde veranderingen in Oost-Europa politiek noodzakelijke ontwikkelingen zijn".

De perestroika past dus helemaal in de marxistisch-leninistische gedachte en was vroeger al min of meer toegelaten. Maar is die perestroika "een compromis, een zig-zag-beweging, een geschipper", zoals al meer gebeurd is? Of is het meer?

Manouilki, professor aan de Leninschool voor ideologische oorlogsvoering, verklaarde in 1930: "De strijd op leven en dood tussen communisme en kapitalisme is onvermijdelijk. Op dit ogenblik zijn wij daartoe niet in staat, maar over dertig of veertig jaar zal het mogelijk zijn. Om te overwinnen moeten we de bourgeoisie zand in de ogen strooien en ze overrompelen. We moeten nog nooit vertoonde, opzienbarende akties voor de vrede ontketenen. Wij zullen ons verrassend bereidwillig tonen om samen te werken en ongehoorde concessies doen. De domme, decadente kapitalistische landen zullen blij zijn, met ons te kunnen samenwerken tot hun eigen vernietiging. Ze zullen een nieuwe mogelijkheid zien om hechter vriendschap met ons te sluiten. Zodra ze hun waakzaamheid hebben laten verslappen, zullen wij hen met gebalde vuist neerslaan."²⁶

We hoeven ons oor maar te luisteren te leggen bij de massa-media om vast te stellen dat allen in het verbazingwekkende van die uitgestoken hand en die

De Perestroika

of

de gedaanteveranderingen van het Communisme

De Italiaanse priester van de Broederschap St. Pius X, Francesco Maria Paladino, verbonden aan de priorij in Montalenghe bij Turijn, heeft vorig jaar op 24 november een zeer interessante studie over de perestroika van Sovjetleider Gorbatsjov gepubliceerd. Ze sluit weliswaar niet bij het algemeen optimisme van onze tijdgenoten aan, maar bij teksten en uitspraken van vooraanstaande communisten. De studie waarvan hieronder de Nederlandse vertaling volgt, wil geen actualiteiten weergeven, maar de diepere achtergrond van de ingrijpende veranderingen open leggen.

De laatste tijd schijnen sommige kort geleden nog onvoorstelbare feiten, zoals een niet-communistische regering in Polen, de democratisering van Hongarije, de val van de Berlijnse muur, de ontmoeting tussen Gorbatsjov en de Paus enz. duidelijk de triomf van de *perestroika* in de landen van het Oosten aan te tonen.

Er gaat geen dag voorbij of de massamedia bombarderen ons met enthousiaste informatie over de vernieuwingen in die landen. Maar plotseling komt er een vraag bij ons op: Gaat het wel om een echte verandering in de communistische wereld?

Op die vraag proberen we wat dieper in te gaan. Uit de mond van de communisten zelf vernemen we dat het communisme van nature revolutionair, veranderlijk is.

De vijand van elk dogma

Marx: "Communisme noemen we de beweging die een einde zal maken aan de tegenwoordige toestand"¹.

Engels: "Absoluut en definitief is er niets. Wat het communisme betreft is er niets heilig, in de ogen van het communisme is er alleen maar een ononderbroken proces van worden en vergaan"².

Lenin: "Van buiten geleerde en steeds herhaalde formules die hoogstens algemeenheden verkondigen, moeten wegens het concrete en politieke karakter van elke etappe in het historisch proces gewijzigd kunnen worden"³.

"Revolutie als theorie is geen dogma,

revolutie ontstaat pas definitief door de werkelijkheid van een massale omwenteling"⁴.

"Bij het proletariaat van een bepaalde streek of tak van industrie kan men een ontwikkelde groep van nogal zelfbewuste atheïstisch en communistisch gezinde sociaal-demokraten onderscheiden, en een groep nogal achterlijke, aan het platteland en het boerenmilieu gehechte arbeiders die in God geloven, naar de kerk gaan en zelfs rechtstreeks onder invloed staan van de priester die ze vermoedelijk in een christelijke vakbond inlijft. Gesteld dat er in die streek stakingen uitbreken, hoe moet dan de houding van de marxist zijn? De marxist moet dan op de eerste plaats het succes van de staking willen verzekeren. Hij moet dus streng vermijden om de werknemers in atheïsten en christenen te verdelen. Tegen die scheiding moet hij zich met alle kracht verzetten. In zo'n situatie kan de atheïstische propaganda overbodig en zelfs schadelijk zijn, niet omdat men bekrompen en conformistisch denkt, maar omdat de bevolking erdoor in verwarring kan raken en de klassenstrijd kan worden geschaad. Die zal christelijke arbeiders honderdmaal beter naar de sociaal-democratie (communisme) overhalen dan een onvervalst atheïstische redevoering"⁵.

Stalin: "Het marxisme duldt geen onveranderlijke conclusie die voor elk tijdperk verplichtend is. Het marxisme is de vijand van elk dogma"⁶.

"Het leninisme is het marxisme van de revolutie van het proletariaat en een reactie op het tijdvak van het imperialisme. De (marxistische) strategie verandert telkens als de revolutie van de ene

fase overgaat naar de andere"⁷.

"Omdat de tactiek berust op een bepaalde fase van de revolutie, kan ze herhaaldelijk gewijzigd worden alnaar het open neergaan, de opbloei of het verval van de revolutie"⁸.

Duclos: "De kracht van de marxistisch-leninistische theorie is: ze laat de partij vrij om zich aan te passen aan een gegeven situatie ... De marxistisch-leninistische theorie is geen dogma maar een leidraad voor de actie"⁹.

Dialektiek

Wat zijn de leerstellige grondslagen van die gedachte?

Om die vraag te beantwoorden moet men zich in herinnering roepen dat Marx een leerling is van *Hegel*, een idealistisch filosoof (d.w.z. een filosoof die niet wat we met de zintuigen waarnemen als werkelijkheid beschouwt, maar onze ideeën daarover), wiens filosofie berust op een fundamentele dwaling die de werkelijkheid ontkent en slechts plaats laat voor de zuivere idee. Die doet het individuele bewustzijn ontstaan en heel de geschiedenis van de wereld.

Maar als de idee onveranderlijk is, kan ze niet evolueren en geschiedenis doen ontstaan, die nu ontstaat door wat Hegel noemt de *dialektiek*.

Deze omvat drie fasen: de these van de idee - de antithese die tegenover de these staat - de synthese van de twee voorgaande. De synthese is op haar beurt het vertrekpunt van een verdere evolutie. Ieder ogenblik is zo de ontkenning van het voorafgaande, en zo ontstaat de geschiedenis.

Voor Hegel bestaat er dus geen enkele vaste waarheid. Bevestigen en ontkennen heeft geen zin meer. De geschiedenis is één voortdurende revolutie.

Hegel: "Een van de fundamentele beginselen van de oude logica en het gezond verstand is het geloof dat de tegenspraak niet zo essentieel is als de identiteit ...

deze uitvaart hebt mogelijk gemaakt. Met de aan het hoofdaltaar opgedragen plechtige Hoogmis met drie Heren, hebt U meer gedaan dan wij durfden vragen.

In de prachtige St-Stephanuskerk, met de wondermooie mozaïeken, hebt U op geheel eigen wijze bijgedragen aan het ongewoon verblijdend, het ingehouden feestelijk karakter van deze dag, nl. de thuiskomst van een trouwe dienaar van God.

Persoonlijk denken wij, dat de Heer van Hezewijk vanuit de hemel met welgevallen heeft gezien hoe bij zijn uitvaart Gods eer en glorie zo overtuigend werd verkondigd.

Met onze innige dank en bijzondere Hoogachting,

Mw. C. van Hees-van der Linden
Dr. Ir. W.A.P. Bakermans
(Executeurs testamentair inzake de uitvaart van de Heer R.H.J. van Hezewijk)

H. Missen in Nijmegen

Het overlijden van de Heer van Hezewijk, die niet alleen de Mariakapel, een huiskapel, aan de Berg en Dalseweg nr. 208 had ingericht, maar bovendien meer dan tien jaar lang met onvermoeid doorzettingsvermogen priesters wist te benaderen die wekelijks de tridentijnse H. Mis in die kapel gingen opdragen, heeft die zorg vanaf zijn overlijden toevertrouwd aan de Priesterbroederschap St. Pius X, die het meest de garantie kan geven dat in het vroeger katholieke bolwerk Nijmegen ook in de toekomst bestendig de traditionele ritus van de H. Mis gehandhaafd en toegankelijk blijft. Raadpleeg voor de tijden van de H. Missen bladz. 14.

Kroniek van Nieuwkerk

1 dec. 1989 t/m 30 april 1990

Vr. 8 dec. 1989, Gerwen: Op de feestdag van de onbevleete Ontvangenis van Maria sprak pater Otto Natterer zijn definitieve toewijding aan de Priesterbroederschap St. Pius X uit (te vergelijken met de eeuwige geloften). De seminaristen worden na een jaar opleiding op de eerstvolgende 8 december, feest van de Onbevleete Ontvangenis van Maria, door een tijdelijke, regelmatig te hernieuwen belofte in de Priesterbroederschap opgenomen. Door deze toewijding, naar het Frans "engagement" genoemd, verplichten de leden zich tot het priesterlijk ideaal zoals dit vastgesteld is in de statuten van de Priesterbroederschap St. Pius X, verbonden met de belofte de evangelische raden - armoede, kuisheid en gehoorzaamheid - na te leven. In een brief had de algemeen secretaris, Mgr. Tissier de Mallerais, pater Natterer in naam van de algemeen overste van tevoren verwelkomt "in het kleine leger dat met de wederopbouw van de Kerk begonnen is".

Zat. 16 dec. 1989, Nieuwkerk: Een studiedag was gewijd aan het geweten. De uiteenzetting van de H. Thomas van Aquino over het geweten kan, zo is gebleken, geen basis vormen voor de heden ten dage veel verspreide situatie-ethiek, die beweert dat iedere concrete situatie een geheel eigen karakter heeft, waarbij algemene zedelijke normen, geboden of wetten alleen de rol van leidraad kunnen spelen. Voor de H. Thomas betekent "naar het eigen geweten luisteren" altijd: naar God luisteren, en niet: zelf bepalen. Een juiste en voldoende kennis van goed en kwaad moet het bevel van het geweten ondersteunen: doe het goede, vermijd het kwade.

Vr./zat. 19/20 jan. 1990, Nieuwkerk: De recollectie voor heren bevestigde het belang van regelmatige bezinningsdagen om het innerlijk vuur van de retraite(s)

niet uit te laten gaan. Helaas vinden de heren veel moeilijker de toegang tot een vruchtbaar geestelijk leven. De uiterlijke bezigheden leggen meestal te veel beslag op hun geest.

Zat. 17 febr. 1990, Nieuwkerk: Met de bespreking van de Katholieke Charismatische Vernieuwing pakte de studiering St. Thomas van Aquino een zeer actueel thema op. De Charismatische Vernieuwing - zo mag men die dag samenvatten - is een ernstige uitdaging van de katholieke theologie en spiritualiteit, omdat het een antwoord geeft op het verlangen naar 'meer' in het godsdienstig leven van veel gelovigen. Gezien de oorsprong en de karakteristieke theologische, spirituele en pastorale invulling blijkt deze vernieuwing echter onverenigbaar te zijn met de traditionele R.K. theologie en spiritualiteit. De grote katholieke leermeesters van het geestelijk leven zullen de volgende keer de weg wijzen die aansluit bij de eigen, R.K. geloofsleer.

Ma./zat. 26 febr. t/m 3 maart, Nieuwkerk: De 'carnavals'-retraite (geen zorg, alleen de datum kwam overeen met het wereldse gebeuren!) bracht de dankbare deelnemers een voelbare stap vooruit in het geestelijk leven. Vaak lijkt dat innerlijke leven van gebed, concentratie en streven naar volmaaktheid op een bestendig fietsen tegen de wind in. Dat is goed ook. Zo laat God de zielen nl. vooruitgaan zonder hen de kans te bieden om zich te verheffen of iets te verbeelden.

Vr./zat. 30/31 maart 1990, Nieuwkerk: De recollectie (beziningsdag) voor dames betekende een vruchtbare voorbereiding op de Goede Week en Pasen. Ook de waarde en noodzaak van een dagelijkse meditatie werd goed aange-

vervolg op bladz. 15

AUTONOM HUIS VAN BELGIE EN LUXEMBURG

- Brussel:** Eerw. Heer Philippe FRANÇOIS en Eerw. Heer Philippe PEIGNOT
Christus Koning Priorij
Eendrachtstraat 37, 1050 Brussel. Tel. 02 / 512 09 44
Op zon- en feestdagen 8.00 uur H. Mis, 10.30 uur Hoogmis; 17.30 uur
Vespers en Lof.
Door de week 7.15 uur en 18.30 uur H. Mis, op zaterdag 8.00 uur.
Donderdag: Heilig uur van 19.15 tot 20.15 uur.
- R.K. basisschool** "Notre Dame de la Sainte Espérance" (École primaire)
(franstalig) inlichtingen bij de Christus Koning Priorij (zie hierboven)
- Namen:** Saint-Aubain Kapel, Rue Delvaux 10, 5000 Namur. Tel. 02 / 512 09 44
Zon- en feestdagen 10.30 uur Gezongen H. Mis (wijzigingen mogelijk).
- Antwerpen:** Eerw. Heer J. VERLINDEN
Kapel van het Allerheiligste Sacrament
Hemelstraat 21-23, 2018 Antwerpen. Tel. 03 / 233 04 49
Op zon- en feestdagen 9.00 uur Hoogmis;
Maandag t/m vrijdag: 18.30 uur H. Mis; zaterdag 11.00 uur; door de week
uitstelling van het Allerheiligste van 17.00 uur tot 18.15 uur; rozenhoedje
om 17.45 uur; op zon- en feestdagen 17.00 uur rozenhoedje voor het
uitgesteld Sacrament
Biechtgelegenheid: Zaterdag van 16.00 tot 17.00 uur), anders op afspraak.
- Gent:** Sint-Amanduskapel, Kortrijksesteenweg 139, 9000 Gent.
Tel. 03 / 233 04 49
Op zon- en feestdagen 10.15 uur Gezongen H. Mis.
Biechtgelegenheid: voor en na de H. Mis.
- Quiévrain:** Carmel du Sacré-Coeur
16, rue des Wagnons, 7380 Quiévrain
Tel. 065 / 45 79 22
Aalmoezenier: Eerw. Heer Bruno RAVILLY
Tel. 065 / 45 81 65
Op zon- en feestdagen 10.15 uur H. Mis.
Door de week 8.00 uur H. Mis, op zaterdag 7.40 uur.
- LUXEMBURG:** Inlichtingen voor de uren van de H. Missen bij (02) / 512 09 44 of
(352) 46 21 19.

Lijst met alle priorijen van de Priesterbroederschap St. Pius X (of met die van een bepaald land) verkrijgbaar in Nieuwkerk (Goirle), of bij de Christus Koning Priorij in Brussel.

binnenkort

Zo. 1 juli, Den Haag: hele dag aanbidding in de
bootkapel;

Ma. 23 t/m zat. 28 juli, Nieuwkerk: retraite voor heren,
priesters en mannelijke religieuzen;

Ma. 30 juli t/m zat. 4 augustus, Nieuwkerk: retraite voor
dames en vrouwelijke religieuzen;

Zo. 12 augustus, Maastricht: hele dag aanbidding in de
kapel van de H. Theresia van Lisieux

vervolg van bladz. 9:

voeld. Thuis heb je dat innerlijke gebed
nog veel meer nodig, omdat het geeste-
lijk leven juist daar de meeste moeite
kost.

Do. 29 maart 1990, Nijmegen: Over-
eenkomstig zijn laatste wens had in de
parochiekerk de plechtige uitvaart van
de Heer van Hezewijk, eigenaar van de
Mariakapel aan de Berg en Dalseweg, in
de traditionele R.K. ritus plaats. Pater de
Merode onderstreepte in zijn preek de
liefde en hoogschatting die de over-
ledene voor de tridentijnse H. Mis koes-
terde. Zo ontving deze moedige en vol-
hardende strijder voor het onveranderde
en onveranderlijke R.K. geloof een
waardige laatste dank- en eerbetuiging.
(Zie ook de bijdragen op bladz. 8.)

Ma. 2 april 1990, Nieuwkerk: Het
Informatieblad nr. 62 is praktisch geheel
gewijd aan de intronisatie van het H.
Hart in de gezinnen. Dit door de oor-
spronkelijke vurige verbreiders geheel
verwaarloosde apostolaat heeft de
Priesterbroederschap sinds kort wereld-
wijd tot nieuw leven gewekt. Het rijke
Roomse leven komt weer voor de dag:
rijk aan inhoud, maar niet (meer) in
getal.

Zat. 14 april 1990, Den Haag/Gerwen:
De lange en verheven plechtigheid van
de Paaswake laat een onvergetelijke
indruk bij de aanwezige gelovigen achter.
Het lijkt alsof de Kerk dan een greep
doet in de diepste la van haar liturgische
schatkist. Iets van de oorspronkelijke
ijver, de vurigheid en standvastigheid
van de gelovigen in de eerste eeuwen
van de kerkgeschiedenis schemert dan
door de talrijke gezangen en gebeden.
De hernieuwing van de doopbeloften is
op zo'n avond geen lege formaliteit,
maar een levendig verlangen van het
hart om het geschenk van het geloof en
het genadeleven nog meer te waarderen,
te beschermen en te doen groeien.

**Ma./zat. 16 t/m 21 april 1990, Nieuw-
kerk:** In de paasweek hadden we een
groep stille, ingetogen dames - (zullen
ze anders ook altijd zo rustig zijn?) - op
bezoek voor de vijfdaagse Geestelijke
Oefeningen. Wie reeds twee of meer
keren die intensieve (bij-)scholing in de
navolging van Christus mee mocht
maken, moest constateren: hoe dieper je
daar indringt - en dat doe je iedere keer
-, des te beter besef je de grootheid van
God en je eigen geringheid voor de
goddelijke Majesteit.

-ON-

Johannes Paulus II

(twee nieuwe boeken)

In het Duits zijn zojuist twee erg actuele boeken verschenen die beide het denken van Paus Johannes Paulus II diepgaand onderzoeken (in Nieuwkerk/Goirle te bestellen):

1. Daniel le Roux, *Petrus liebst du mich?*

(Stuttgart 1990, 247 bladz., f 11)

Aan de hand van talrijke uitspraken van en over Johannes Paulus II geeft de schrijver een verpletterend overzicht van de nieuwe koers van het hoogste gezag in de Kerk. Met name de verhouding tot de vrijmetselarij, tot de afgescheiden christenen, tot de niet-christelijke godsdiensten en tot de natuurlijke orde (maatschappij/politiek) komen uitvoerig ter sprake; (de documentatie gaat van Vaticanum II tot 1988, het jaar van het verschijnen van het Franse origineel).

Het nauwkeurig onderzoek van de schrijver toont aan, dat het bij de tegenwoordige crisis van de Kerk niet om een of andere geloofswaarheid gaat die op het spel staat, maar om de alles beslissende, aan alle geloofswaarheden ten grondslag liggende waarheid dat de leer van de Kerk de van God geopenbaarde, en daarom alle mensen verplichtende, absoluut bindende waarheid is. De taak van de Kerk is bijgevolg de verkondiging van die geopenbaarde waarheid aan alle mensen als noodzakelijk voor het eeuwige heil.

2. Johannes Dörmann, *Der theologische Weg Johannes Pauls II. zum Weltgebetstag der Religionen in Assisi*

(Senden, 1990, 124 bladz., f 16.50)

Het eerste van drie boekdelen laat de theologische weg van Johannes Paulus II zien van het concilie tot aan zijn pauskeuze. De schrijver wil de theologische achtergrond van de ontstellende gebeurtenis in Assisi, bijna vier jaar geleden, openleggen. Zeer interessant.

Informatieblad

• Het tijdschrift van de hoop

INHOUD

De oecumene: Wie wind zaait, zal storm oogsten (deel 1) (Dr. Joseph Wilhelm)	2
Brieven over het geloof aan een moeder - Het geloof is niet vervangen door het gevoel - Het verschil tussen geloof en religieus gevoel (door Père Emmanuel)	6
Ter herinnering aan R.H.J. van Hezewijk (en dankbetuiging)	8
Kroniek van Nieuwkerk 1 dec. 1989 t/m 30 april 1990	9
De Perestroika of de gedaanteverandering van het Communisme (Francesco Maria Paladino, pr.)	10
Boeken / adressen Nederland	14
Adressen België en Luxemburg	15

Bijlage:

folder "Geestelijke Oefeningen - jaarprogramma 1990"

Uitgeefster: Priesterbroederschap St. Pius X

Voor N E D E R L A N D: Verantwoording: E.H. R. de Merode, Nieuwkerk 2, 5051 PN Goirle.

Voor uw giften: giro-rekening 39 90 790 van de Stichting St. Jozef, Nieuwkerk 2, 5051 PN Goirle of Amrobank Nuenen, rekening 44 53 58 076 van de Stichting St. Jozef, Nieuwkerk 2, 5051 PN Goirle.

Ter ondersteuning van het retraite-werk: Amrobank Goirle, rekening 48 12 70 434 van de Stichting St. Jozef, Nieuwkerk 2, 5051 PN Goirle.

Voor B E L G I E: Verantwoording: E.H. Philippe François, Christus Koning Priorij, Eendrachtstraat 37-39, 1050 Brussel.

Voor uw giften: Bankcheques aan V.W.Z. Belgische vrienden van de Priesterbroederschap H. Pius X, Eendrachtstraat 37-39, 1050 Brussel of storten op bankrekening 210-0048228-71 Generale Bankmaatschappij in Brussel of op postcheque-rekening 000-0984841-97.

Ter ondersteuning van het retraite-werk: Amrobank Antwerpen, rekening 639-2003983-27 van de Stichting St. Jozef, Nieuwkerk 2, 5051 PN Goirle (Nederland).

Het Informatieblad wordt U op aanvraag gratis toegezonden. Uw giften tot ondersteuning van ons werk zijn zeer welkom: ze vormen de enige financiële steun voor het apostolaat van de Priesterbroederschap St. Pius X. Gebruik daarvoor a.u.b. de hierbij ingesloten acceptgirokaart.